

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. TEORETICKÉ POZNATKY O UHLÍ	9
2.1. Postavenie uhlia v rámci prírodných kaustobiolitov	10
2.2. Vznik kaustobiolitov uhoľného radu - uhoľnenie	11
3. KLASIFIKÁCIA UHOĽNEJ HMOTY	15
3.1. Hodnotenie uhoľnej hmoty	15
3.2. Fyzikálne vlastnosti uhoľnej hmoty	15
3.3. Makropetrografická klasifikácia	18
3.3.1. Uhoľné litotypy	18
3.3.2. Základné kritéria makropetrografickej klasifikácie	19
3.3.3. Technologická klasifikácia	21
4. PETROGRAFIA UHLIA	23
4.1. Mikropetrografická klasifikácia uhoľnej hmoty	23
4.2. Macerály a macerálové skupiny	24
4.3. Macerálové zloženie hnedého uhlia	26
4.3.1. Macerálová skupina huminitu	26
4.3.2. Macerálová podskupina humodetrinitu	28
4.3.3. Macerálová podskupina humokolinitu	29
4.4. Macerálové zloženie čierneho uhlia	31
4.4.1. Macerálová skupina vitrinitu	32
4.4.2. Klasifikácia vitrinitu podľa ICCP (1994)	34
4.4.3. Macerálová skupina liptinitu (exinitu)	37
4.4.4. Macerálová skupina inertinitu	40
4.4.5. Čiernouhoľné mikrolitotypy	45
4.5. Hnedouhoľné mikrolitotypy	52
4.6. Prímеси v uhoľnej hmote	52
5. ZLOŽENIE UHLIA	57
5.1. Sprievodné prvky v uhli	57
5.2. Zloženie organickej horľavej zložky uhlia	60
6. VLASTNOSTI A CHARAKTERISTIKA UHLIA	63
6.1. Fyzikálna štruktúra uhlia	63
6.1.1. Charakteristika mikropórov	65
6.1.2. Charakteristika makropórov	66

6.2. Molekulárna štruktúra uhlia.....	67
6.3. Chemická štruktúra a vlastnosti uhlia	69
7. BIODEGRADÁCIA UHLIA.....	73
7.1. Biodegradácia lignínu	77
7.2. Biodegradácia lignitu	81
7.3. Biodegradácia čierneho uhlia.....	84
8. ÚPRAVA UHLIA PRE ENERGETICKÉ VYUŽITIE	86
8.1. Formy vystupovania síry v uhlí.....	86
8.2. Mikroorganizmy v úprave uhlia pre odstránenie anorganickej síry	89
8.2.1. Rod <i>Acidithiobacillus</i>	89
8.2.2. Mechanizmus oxidácie pyritu mikroorganizmami <i>Acidithiobacillus ferrooxidans</i>	92
8.2.3. Kinetické aspekty procesu biologicko-chemickej desulfurizácie anorganickej síry z uhlia	94
8.2.4. Technologické aspekty biologickej desulfurizácie anorganickej síry z uhlia	97
8.2.5. Technologické schémy a linky pre biologickú desulfurizáciu anorganickej síry z uhlia.....	99
8.2.6. Ekonomické aspekty procesu biologickej desulfurizácie anorganickej síry z uhlia	102
8.2.7. Experimentálne výsledky bakteriálnej desulfurizácie uhlia realizovaných na VŠB-TU Ostrava	103
8.2.8. Bioflotácia uhlia	104
8.3. Biopostupy v odstraňovaní organickej síry z uhlia	105
8.3.1. Faktory ovplyvňujúce biodesulfurizáciu organickej síry z uhlia	105
8.3.2. Mikroorganizmypoužívané k desulfurizácii organickej síry z uhlia a ich činnosť	107
8.3.3. Technologická schéma komplexnej biodesulfurizácie uhlia.....	111
8.3.4. Chemická a biologicko-chemická desulfurizácia uhlia.....	112
8.4. Mikrobiálne odbúravanie zlúčenín dusíka	114
8.5. Biologicko-chemické lúhovanie stopových prvkov z uhlia	115
9. BIOÚPRAVA UHLIA PRE NEENERGETICKÉ ÚČELY	116
9.1. Príklad experimentálnej prípravy špecifických uhoľných sorbentov na báze hnedého uhlia.....	118
9.1.1. Biologicko-chemická aktivácia uhlia mikroorganizmami	118
9.1.2. Vplyv biologicko-chemickej aktivácie vzoriek uhlia na veľkosť špecifického povrchu pripravených sorbentov.....	123
9.1.3. Vplyv biologicko-chemickej aktivácie vzoriek uhlia na molekulovú štruktúru pripravených biosorbentov	123
9.1.4. Vplyv biologicko-chemickej aktivácie na morfológiu pripravených biosorbentov.....	124

9.1.5. Vplyv biologicko-chemickej aktivácie na macerálové zloženie pripravených biosorbentov	125
9.1.6. Vplyv biologicko-chemickej aktivácie na obsah humínových kyselín v pripravených biosorbentoch	127
9.1.7. Vplyv biologicko-chemickej aktivácie na sorpčné vlastnosti pripravených biosorbentov	128
9.1.8. Adsorpcia Cu a Zn na biologicko-chemicky aktivované hnedé uhlie	128
10. ZÁVER	130
11. LITERATÚRA	131
POĎAKOVANIE.....	156

a rôznych poltlačstov pri remediacii životného prostredia.

Uhlík sa vyskytuje v nespojitom množstve anorganických ie prvotných organických zlúčenín. Jednou z najrozšírenejších foriem výskytu uhlíka okrem živých organizmov a mikroorganizmov sú fosílie palivá, medzi ktoré sa zaraďuje uhlie, ropa a zemný plyn. Všetky tieto palivá obsahujú ako majoritnú zložku prvku uhlíka organických zlúčenín, ktoré podľa súčasnej teórie vznikli dihodovým anaeróbnym rozkladom organickej hmoty. V prípade uhlia prekuzorom vzniku bolo pravdepodobne drevo druhej a treťohorných pralesov, ktoré ekosystémicky zanikli.

Uhlík vo svojich formách výskytu je súčasťou veľkého množstva materiálov, ktorý sa jednej strane v dôsledku jeho výskytu v priemyselných výrobnách je zdrojom neobnoviteľného životného prostredia značnej časti svetka, a na strane druhej môže byť základom výroby pre výrobu vysokej kvality sorbentov schopných zachytávať celý rad nešťastných látok z plyvného i kvapalného prostredia a podieľať sa na remediacii životného prostredia. Je však nepochybne, že mnohoraké možnosti využitia uhlia sa veľmi rýchlo čoraz odhalujú a že práve biotechnológie ponúkajú najviac nových možností energetického využitia uhlia, ktoré sa postupne dostávajú do popredia aj v súvislosti s rastúcim konkurenčným energetickým surovinovým zdrojov.

Fosílna palivá tvoria v súčasnosti základ svetovej energetiky a väčšinou časti chemického priemyslu. Svetové zásoby uhlia odhadom postačia na viac ako 200 rokov a sú výrazne väčšie ako zásoby ropy a zemného plynu. V súčasnosti sa ťaží približne 5 200 miliónov ton a z toho sa zhruba 75 % využíva na výrobu elektrickej energie. Okrem energetického využitia nachádza uhlie využitie aj v metalurgii, na úpravu na koks, ktorý slúži ako redukčné činidlo pri výrobe železa a podobných kovov z oxidických rud. Uhlie je však aj zdrojom pre získavanie rady cenných organických látok ako sú napríklad fullereny,